

Beslissing van de Raad voor de Journalistiek

over de klacht van

Emine Yüksel

tegen

HBVL.be

Met een mail van 28 augustus 2020 dient mevrouw Emine Yüksel een klacht in tegen HBVL.be. Aanleiding is een artikel van 13 juli onder de titel *Reizen naar Turkije. Meer dan 45.000 Turkse Belgen moeten straks in quarantaine*. Redactiemanager Toon van den Meijdenberg van Mediahuis antwoordt met een brief van 22 oktober, waarop Emine Yüksel reageert met een mail van 2 november en Toon van den Meijdenberg opnieuw repliceert met een brief van 19 november 2020.

Een rapporteringscommissie van de Raad voor de Journalistiek heeft via videoconferentie een hoorzitting gehouden op 30 november 2020. Emine Yüksel woonde de hoorzitting bij. Voor HBVL.be was Toon van den Meijdenberg aanwezig. Naar aanleiding van de hoorzitting bezorgden beide partijen nog bijkomende documenten: Emine Yüksel op 30 november en 15 december en Toon van den Meijdenberg op 14 december 2020.

DE FEITEN

Het artikel gaat over de verplichte quarantaine vanwege corona die mensen moeten naleven na terugkeer uit een rode zone in het buitenland, zoals Turkije. Belgen mogen Turkije niet in, maar Belgen die ook de Turkse nationaliteit hebben, zijn wel welkom. Zij kunnen binnen met hun Turks paspoort en worden bij hun terugkeer, met hun Belgisch paspoort, gezien als Belgen. De journaliste schrijft dat er, volgens het Turkse consulaat in Antwerpen, in de weken voor publicatie van het artikel al meer dan 45.000 Belgen met Turkse roots naar Turkije zijn gereisd. Zij citeert de consul-generaal, die het jammer vindt dat Turkije niet op de lijst van veilige landen staat en zegt dat het land veel inspanningen heeft gedaan om het virus onder controle te houden. Verder komen een viroloog, de minister van Volksgezondheid en de burgemeesters van Houthalen-Helchteren, Beringen en Genk aan het woord.

Bij het artikel staan twee foto's: een met vier vrouwen van wie twee met hoofddoek, een tweede met een koppel met een vrouw zonder hoofddoek.

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

KLAAGSTER zegt dat het artikel een fout bevat en stigmatiserend is.

Het klopt niet dat er, tot het moment van publicatie van het artikel, 45.000 Belgen met de dubbele Belgisch-Turkse nationaliteit naar Turkije zijn gereisd. Dat zijn leugens, zegt klaagster. Ze verwijst naar het antwoord van het Turkse consulaat-generaal in Antwerpen op een vraag van een lokale politieke partij uit Beringen, die het consulaat-generaal naar aanleiding van het artikel had gecontacteerd. De partij noemde in haar mail het getal van 45.000 fel overdreven en vroeg of het consulaat-generaal dergelijke informatie aan de krant had gegeven. Het consulaat-generaal antwoordde dat "hieromtrent nooit enige verklaring

gegeven werd en dat het onmogelijk is om zoiets te weten”. Het aantal van 45.000 afreizende Turken werd niet bevestigd door het Turkse consulaat en de informatie is onwaar en moet worden rechtgezet, zegt klagster.

Het Belang van Limburg zegt dat Basir Hamarat optrad als tussenpersoon en vertaler tijdens het gesprek van de journaliste met de Turkse consul, maar de heer Hamarat is geen reglementaire vertegenwoordiger van het consulaat. Hij is niet in dienst van het consulaat en is geen beëdigd tolk. Als de krant het citaat over het aantal reizigers had toegeschreven aan Hamarat of zijn vereniging, was er geen probleem, maar ze schreef dit toe aan het consulaat.

Het artikel is niet alleen fout, maar ook stigmatiserend, omdat het suggereert dat de Turkse gemeenschap een broeihard is van coronabesmettingen in Beringen. Dat is stemmingmakerij en opruiend in woord en beeld. De vermelding van een zogezegd exact aantal van 45.000 wijst Turkse reizigers expliciet met de vinger en brengt de Turkse gemeenschap door valse aantijgingen in het diskrediet. Het artikel stigmatiseert en criminaliseert afreizende Turken, zegt klagster.

HBVL.BE zegt dat het artikel correct is en niet stigmatiseert.

De pers speelt in de coronacrisis een cruciale rol om informatie te laten doorstromen naar de bevolking. Daarom kan berichtgeving om geen enkele reden aan banden gelegd worden. Als blijkt dat bepaalde sectoren, groepen, gemeenschappen of leeftijdsgroepen meer dan andere geconfronteerd worden met besmettingen of om structurele redenen een groter risico inhouden, dan mag en moet de pers daar aandacht aan besteden.

Er zijn tientallen voorbeelden van artikels die ingaan op clusters van besmettingen. Het betwiste artikel is één van de vele en gaat in op een zeer relevant nieuwsgegeven. De problematiek van besmettingen die uit andere landen worden meegebracht, is door alle media aangekaart. De lacunes in het systeem, zoals de inefficiënte rapportering van wie terugkeert uit het buitenland, werden door de media aangewezen. Het artikel gaat in op zo'n lacune.

Turkije was zwaar getroffen door corona en was een rode zone, maar het systeem was en is niet waterdicht. België raadde ten sterkste af om naar Turkije te reizen en Turkije liet geen buitenlanders binnen. Maar voor Turkse Belgen was er een achterpoortje. Zij konden met hun Turks paspoort wel naar Turkije. Ze moesten geen PLF-formulier invullen om te kunnen afreizen en ontsnapt bij hun terugkeer aan twee weken verplichte quarantaine.

De journaliste, die geen Turks spreekt, heeft het Turkse consulaat gecontacteerd om daarover exacte cijfers te vragen. De consul kwam zelf niet aan de lijn, maar Basir Hamarat heeft tijdens het telefoongesprek de vragen in het Turks aan de consul voorgelegd en de antwoorden doorgegeven aan de journaliste. Die heeft de tekst, met onder meer het citaat dat ‘volgens het consulaat van Turkije in België de vorige weken al meer dan 45.000 Belgen met Turkse roots naar Turkije reisden’ nog eens nadrukkelijk voorgelegd, waarop Hamarat instemmend heeft gereageerd.

Basir Hamarat is voorzitter van de vzw Union of International Democrats in België, die de verdraagzaamheid tussen bevolkingsgroepen en culturen en de integratie van Europese Turken in de Europese Unie wil bevorderen. Hamarat staat vanuit zijn functie in nauw persoonlijk contact met de Turkse president Erdogan en heeft een directe lijn met de Turkse consul in België. Als een journaliste een tolk inschakelt die het volle vertrouwen geniet van

de Turkse overheid, dan mag ze ervan uitgaan dat de vragen en antwoorden correct vertaald worden en mag ze deze opnemen in haar artikel.

In het kader van de klachtprocedure heeft de krant Basir Hamarat opnieuw gecontacteerd. Hij herhaalt in een schriftelijke verklaring dat “de consul van Turkije in België wel degelijk heeft bevestigd dat er op dat moment al meer dan 45.000 Belgische Turken Turkije waren binnen gekomen aan het begin van de zomer van 2020”. De journaliste heeft dus wel degelijk onderzoek verricht en er kan geen twijfel bestaan over het aantal van 45.000.

Het artikel is evenwichtig en niet negatief voor Turkije of de Turkse gemeenschap. Het antwoord van de consul-generaal komt uitgebreid aan bod, het geeft aan dat Buitenlandse Zaken onderzoekt of het reisadvies kan worden versoepeld, het vermeldt dat politici bevestigen dat de Turkse gemeenschap de maatregelen zeer goed opvolgt en dat er geen reden is tot paniek, het vermeldt dat velen afzien van een reis naar Turkije en dus voorzichtigheid in acht nemen en het laat een Belgisch-Turks echtpaar aan het woord dat kritische vragen heeft bij het reisverbod naar Turkije. De journaliste legt het achterpoortje voor Belgen met de dubbele nationaliteit ook voor aan virologen en aan de minister van Volksgezondheid, die oproepen om dezelfde maatregelen in acht te nemen als deze die gelden voor Belgen zonder Turks paspoort.

Volgens klaagster suggereert het artikel dat de Turkse gemeenschap een broeihaard is van coronabesmettingen in Beringen, maar het woord broeihaard komt niet voor in de tekst en er is geen sprake van stemmingmakerij, noch van stigmatisering en criminalisering van afreizende Belgen met Turkse roots. De media mogen verwijzen naar het achterpoortje waarvan sommige mensen met dubbele nationaliteit gebruik maken en mogen erop wijzen dat dit geheel indruist tegen de geest van de regelgeving.

BESLISSING

De Raad kan niet uitmaken hoeveel Belgen van Turkse afkomst er in de periode voor publicatie van het artikel naar Turkije zijn gereisd en of het aantal van 45.000 klopt. Maar HBVL.be maakt wel aannemelijk dat de journaliste de Turkse consul-generaal heeft gecontacteerd en zijn verklaringen, via een tussenpersoon en tolk, getrouw heeft weergegeven. Dat het consulaat-generaal achteraf, in antwoord op een vraag van een politieke partij, deze verklaringen loochent en zegt dat er geen cijfers beschikbaar zijn, betekent niet dat de journaliste bij de garing van haar informatie en de redactie van haar artikel niet correct of niet te goeder trouw zou hebben gehandeld.

De Raad is ook van oordeel dat er geen sprake is van stigmatisering. Het is geoorloofd en relevant om over het verband tussen de dubbele nationaliteit en de reisregels rond corona te berichten. De weergave van de feiten is zakelijk en algemeen en het artikel geeft de standpunten van diverse partijen evenwichtig weer. De formulering is niet beschuldigend ten aanzien van de Turkse of moslimgemeenschap. Hetzelfde geldt voor de foto's met meerdere mensen, onder wie vrouwen met en zonder hoofddoek.

Om die redenen is de Raad voor de Journalistiek van oordeel:

De klacht is ongegrond.

Brussel, 14 januari 2021